

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ МИЛИЋ против ЦРНЕ ГОРЕ И СРБИЈЕ

(представка број 28359/05)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

11. децембар 2012. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима утврђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Могуће су редаторске измене.

У предмету Милић против Црне Горе и Србије,

Европски суд за људска права (Друго одељење), заседајући у већу у чијем су саставу били:

Guido Raimondi, *Председник,*

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *судије,*

и Stanley Naismith, *Секретар одељења,*

после већања на затвореној седници одржаној 20. новембра 2012. године,

изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 28359/05) против Црне Горе и Србије коју је Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), поднео држављанин Србије, г. Иван Милић (у даљем тексту: „Подносилац представке“), 19. јула 2005. године.

2. Подносиоца представке, коме је пружена правна помоћ, заступала је гђа Г. Ђушић, адвокат из Београда. Владу Црне Горе заступао је њен заступник, г. З. Пажин. Владу Србије заступао је њен заступник, г. С. Царић.

3. Подносилац представке жалио се због неизвршења правоснажне пресуде којом се налаже његово враћање на посао и због непостојања делотворног правног средства с тим у вези.

4. Представка је 15. марта 2010. године прослеђена владама Црне Горе и Србије. Одлучено је такође да се допуштеност и основаност представке разматрају истовремено (члан 29. став 1.).

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносилац представке, г. Иван Милић, рођен је 1966. године и живи у Београду, Србија.

A. Први круг парничних поступака и обезбеђење извршног поступка

6. Основни суд у Подгорици је 20. јуна 2002. године наложио да се подносилац представке врати на посао у Клиничко болнички центар Црне Горе, државну медицинску установу.

7. Ова пресуда је постала правоснажна 4. фебруара 2003. године, а 16. децембра 2003. године потврдио ју је Врховни суд у Подгорици у трећој инстанци.

8. Клиничко болнички центар Црне Горе је 23. априла 2003. године обавестио подносиоца представке да не може да спроведе пресуду у питању и да ће пре тражити алтернативно решење.

9. Основни суд је 22. маја 2003. године издао решење о извршењу, а ово решење је потврђено 26. јуна 2003. године.

10. Клиничко болнички центар Црне Горе је 19. августа 2003. године закључио споразум са Специјалном болницом у Рисну, такође државном медицинском установом, на основу ког је ова друга преузела подносиоца представке као свог запосленог.

11. Подносилац представке је 30. септембра 2003. године обавестио државног правобраниоца да није сагласан са овим договором.

12. Специјална болница у Рисну је 17. октобра 2003. године издала решење у смислу да ће подносилац представке бити код ње запослен почев од 30. октобра 2003. године.

13. Подносилац представке је ово решење примио 20. октобра 2003. године.

14. Као што је навела Влада Црне Горе, подносилац представке је 21. октобра 2009. године закључио Споразум о раскиду радног односа у Клиничко болничком центру Црне Горе, на основу ког је његов радни однос раскинут почев од 3. фебруара 2003. године, а обе странке су се одрекле свих даљих потраживања с тим у вези.

15. Подносилац представке је 26. октобра 2009. године повукао свој предлог за извршење.

16. Основни суд је 5. новембра 2009. године прекинуо извршни поступак и све извршне радње које су обављене с тим у вези. Ово решење је постало правоснажно 17. новембра 2009. године.

Б. Остале релевантне чињенице

17. На основу посебног захтева подносиоца представке, Основни суд у Подгорици је 6. маја 2004. године наложио Клиничко болничком центру Црне Горе да подносиоцу представке исплати 4.456 евра (ЕУР) за заостале плате за период од септембра 2001. године до 3. фебруара 2003. године. Виши суд је ову пресуду потврдио 5. октобра 2004. године. На основу списка предмета изгледа да је ова пресуда извршена неодређеног дана после тога.

18. Подносилац представке је 3. фебруара 2003. године почео да ради у Клиничком центру Србије на девет месеци. Из списка предмета изгледа да је његово привремено запослење претворено у стално, неодређеног дана после тога.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

A. Устав Црне Горе (објављен у „Службеном гласнику Црне Горе“, број 1/07)

19. Члан 149. Устава прописује да Уставни суд доноси одлуку о уставној жалби поднетој у вези са наводном повредом људског права или слободе зајемчених Уставом, пошто су исцрпљена сва друга делотворна правна средства.

20. Устав је ступио на снагу 22. октобра 2007. године.

Б. Закон о Уставном суду Црне Горе (објављен у „Службеном гласнику Црне Горе“, број 64/08)

21. Члан 48. прописује да се уставна жалба може уложити на појединачну одлуку државног органа, управног органа, тела локалне самоуправе или правног лица које врши јавно овлашћење, због повреда људских права и слобода зајемчених Уставом, пошто се исцрпе сва друга делотворна домаћа средства.

22. Чланови 49-59. прописују додатне детаље у вези са поступањем по уставним жалбама. Посебно, члан 56. прописује да када Уставни суд утврди повреду неког људског права или слободе он ће укинути спорну одлуку, у потпуности или делимично, и наложити да исто тело које је донело укинуту одлуку поново разматра предмет.

23. Овај закон ступио је на снагу у новембру 2008. године.

В. Закон о заштити права на суђење у разумном року (објављен у „Сл. гласнику ЦГ“, број 11/07)

24. Овај закон прописује, у одређеним околностима, могућност да се дуготрајни поступак убрза путем контролног захтева, као и могућност да се тражиоцима досуди накнада по основу тужбе за правично задовољење.

25. Члан 9. став 2. прописује да се контролни захтев може поднети суду који поступа у предмету у релевантном тренутку.

26. Члан 33. став 3. прописује да се тужба за правично задовољење подноси Врховном суду најкасније шест месеци после датума пријема правоснажне одлуке донете у спорном поступку или, у оквиру извршног поступка, најкасније шест месеци после датума пријема правоснажне одлуке донете на основу контролног захтева.

27. Члан 44. даље прописује да се овај закон примењује ретроактивно на све поступке од 3. марта 2004. године, али да се трајање поступка пре тог датума такође узима у обзир.

28. Овај закон ступио је на снагу 21. децембра 2007. године, али у њему нема позивања на представке већ поднете Суду које подразумевају процесно одуговлачење.

Г. Закон о извршном поступку из 2000. године (објављен у „Службеном листу Савезне Републике Југославије, бр. 28/00, 73/00 и 71/01)

29. Члан 4. став 1. прописивао је да је извршни поступак хитан.

30. Чланови 211-214. прописују детаље у вези са извршењем у случајевима враћања на посао.

Д. Закон о извршном поступку из 2004. године (објављен у „Службеном гласнику Републике Црне Горе“, број 23/04)

31. Овај закон ступио је на снагу 13. јула 2004. године, чиме је Закон о извршном поступку из 2000. године стављен ван снаге. У вези са чланом 286. овог закона, међутим, сви извршни поступци започети пре 13. јула 2004. године закључују се сходно Закону о извршном поступку из 2000. године.

Ђ. Закон о раду из 2003. године (објављен у „Сл. гласнику РЦГ“, бр. 43/03, 79/04, 24/06 и 25/06 и у „Службеном гласнику Црне Горе“, број 16/07)

32. Према члану 33. да би запослени био премештен код другог послодавца била је потребна његова сагласност.

Е. Закон о раду из 2008. године (објављен у „Сл. гласнику ЦГ“, бр. 49/08, 26/09 and 88/09)

33. Закон о раду из 2008. године ступио је на снагу 19. августа 2008. године чиме је Закон о раду из 2003. стављен ван снаге. Чланом 42. став 2. претходног, такође је, међутим, захтевана сагласност запосленог за премештај код другог послодавца.

Ж. Релевантна домаћа судска пракса

34. У периоду од 1. јануара 2008. године до 30. септембра 2009. године поднете су двадесет две тужбе за правично задовољење, од којих се поступило по њих шеснаест, а шест тужби се и даље разматра. У једном предмету судови су тужиоцу досудили накнаду за нематеријалну штету због дужине парничног поступка. У периоду од 1. јануара 2010. године до 30. априла 2011. године разматрано је додатних петнаест тужби за правично задовољење, а у три су судови досудили накнаду штете.

ПРАВО

35. Подносилац представке жалио се према разним члановима Конвенције и против Црне Горе и против Србије због неизвршења пресуде коју је донео Основни суд у Подгорици наложивши враћање на посао, а која је постала правоснажна 4. фебруара 2003. године, као и због непостојања делотворног домаћег правног средства с тим у вези.

36. Суд сматра да би све ове притужбе требало разматрати према чл. 6. став 1. и 13. Конвенције (видети *Akdeniz против Турске*, број 25165/94, став 88., 31. мај 2005. године), који у релевантном делу гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., има право на ... расправу у разумном року пред ... судом ...“

Члан 13.

“Свако коме су повређена права и слободе ... има право на делотворан правни лек пред националним властима ...“

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

A. Допуштеност

1. Спојивост ratione personae

(а) У вези са Туженим државама

37. Влада Црне Горе није дала коментар с тим у вези.

38. Влада Србије изнела је да је представка неспојива *ratione personae* у односу на Србију. Она се посебно позвала на случај *Бијелић против Црне Горе и Србије*, број 11890/05, ставови 67-70, 28. април 2009. године.

39. Подносилац представке жалио се и против Црне Горе и против Србије.

40. С обзиром да су цео извршни поступак водили искључиво црногорски органи, који су такође имали искључиву надлежност да се баве предметним питањем, Суд, не прејудуцирајући основаност предмета, сматра притужбе подносиоца представке спојивим *ratione personae* са одредбама Конвенције у односу на Црну Гору. Из истог разлога, међутим, притужбе подносиоца представке у односу на Србију су неспојиве *ratione personae* у оквиру значења члана 35. став 3(а), и морају се одбацити сходно члану 35. став 4. Конвенције (видети, такође, *Лакићевић и други против Црне Горе и Србије*, бр. 27458/06, 37205/06, 37207/06 и 33604/07, став 41., 13. децембра 2011. године).

(б) У вези са подносиоцем представке

41. Влада Црне Горе изнела је да подносилац представке не може више да тврди да је „жртва“, пошто је закључио Споразум о раскиду радног односа 21. октобра 2009. године, одрекао се свих даљих потраживања с тим у вези и повукао захтев за извршење. Тај Споразум важи од 3. фебруара 2003. године, што је било пре ступања Конвенције на снагу у односу на Црну Гору и пре него што је подносилац представке поднео представку Суду. Она је такође тврдила да је навод подносиоца представке да је био приморан да закључи наведени Споразум непоткрепљен доказима.

42. Подносилац представке оспорио је ове наводе. Он је посебно тврдио да је извршни поступак узалудно био у току већ више од пет година пре него што је он закључио Споразум. Он је био приморан да закључи наведени Споразум и да

повуче захтев за извршење пошто је морао да потврди запослење у другој установи. Повлачење тог захтева за извршење је према томе било небитно, а његова права су повређена.

43. Суд подсећа да, како би могла да поднесе представку на основу члана 34., лице, невладина организација или група појединаца мора бити у стању да тврди да је жртва повреде права утврђених Конвенцијом.

44. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је домаћи поступак завршен тиме што је подносилац представке закључио Споразум о раскиду радног односа и тако се сагласио са престанком даљег инсистирања на извршењу релевантне судске пресуде. Он је 26. октобра 2009. године повукао захтев за извршење, после чега је извршни поступак окончан.

45. Суд такође, међутим, примећује да наведени споразум није обухватио питање дужине наведеног неизвршења, што према наводима подносиоца представке представља повреду Конвенције. С обзиром на то, и без прејудицирања основаности предмета, Суд сматра да притужба подносиоца представке на основу Конвенције и даље постоји и да је статус „жртве“ подносиоца представке у смислу члана 34. Конвенције остао нерегулисан споразумом. Примедба Владе с тим у вези мора се, према томе, одбити.

2. Исцрпљеност домаћих правних средстава

(а) Аргументи странака

46. Влада Црне Горе је изнела да подносилац представке није исцрпео сва делотворна домаћа правна средства која је имао на располагању. Он је посебно пропустио да уложи контролни захтев и тужбу за правично задовољење предвиђено Законом о заштити права на суђење у разумном року (видети став 24. у горњем тексту). Он је такође пропустио да искористи уставну жалбу (видети ставове 19-23 у горњем тексту).

47. Подносилац представке је оспорио ове наводе. Он је посебно тврдио да правна средства на која се Влада позвала нису постојала у време када је он Суду поднео представку и да због тога није био обавезан да их касније употреби. Он је такође изнео да у сваком случају та средства нису делотворна.

(б) Релевантна начела

48. Суд подсећа да је, према утврђеној судској пракси, сврха правила домаћих правних средстава из члана 35. став 1. Конвенције да високим странама уговорницама пружи прилику да спрече или исправе наводне повреде пре него што се оне доставе Суду.

49. Једина средства која се, међутим, морају исцрпети према Конвенцији су она која се односе на наводне повреде и која су истовремено доступна и довољна (видети *Selmouni против Француске* [ВВ], број 25803/94, § 75, ЕЦХР 1999 V, *McFarlane против Ирске* [ВВ], број 31333/06, став 107., ЕЦХР 2010-...). Постојање таквих правних средстава мора бити довољно сигурно не само у теорији већ и у пракси, а ако није тако, она неће имати потребну доступност и делотворност; на Туженој држави је да утврди да су ови разни услови задовољени (видети *Vernillo*

против Француске, 20. фебруар 1991. године, став 27., серија А број 198; и *Dalia против Француске*, 19. фебруар 1998. године, став 38., *Извештаји* 1998-I).

50. Пошто је терет доказивања задовољен, на подносиоцу представке је да утврди да ли је правно средство које је Влада понудила заправо употребљено, или је из неког разлога неодговарајуће и неделотворно у посебним околностима предмета, или да постоје посебне околности које њега или њу ослобађају тог захтева (видети *Dankevich против Украјине*, број 40679/98, став 107., 29. април 2003. године).

51. Суд подсећа да се делотворност одређеног правног средства нормално процењује позивањем на датум када је представка поднета (видети, на пример, *Vaumann против Француске*, број 33592/96, став 47., ЕЦХР 2001-V (изводи)), при чему, ово правило, међутим, подлеже изузецима који могу бити оправдани у посебним околностима сваког случаја (видети *Nogolica против Хрватске* (одлука), број 77784/01, 5. септембар 2002. године).

(в) Оцена Суда

(i) У вези са контролним захтевом

52. Суд је већ утврдио да би било неразумно захтевати од подносиоца представке да покуша са контролним захтевом на основу Закона о заштити права на суђење у разумном року у предмету у ком је домаћи поступак био у току изван број година пре увођења овог законодавства и где се из владиних поднесака не може извући никакав закључак о његовој делотворности (видети, *mutatis mutandis*, *Boucke против Црне Горе*, број 26945/06, ст. 72-74, 21. фебруар 2012. године; као и *Živaljević против Црне Горе*, број 17229/04, ст. 60-65, 8. март 2011. године). Суд, је, међутим, задржао право да поново размотри свој став ако Влада покаже, позивајући се на одређене случајеве, делотворност овог правног средства (видети *Boucke*, цитиран у горњем тексту, став 71., и *Živaljević*, цитиран у горњем тексту, став 66.).

53. С обзиром на чињеницу да је извршни поступак у питању био у току више од четири године и шест месеца пре ступања на снагу Закона о заштити права на суђење у разумном року, од којих је више од три године и девет месеци протекло после ступања Конвенције на снагу у односу на Тужену државу, и да није достављена новија судска пракса у вези са делотворношћу овог конкретног правног средства, Суд не види ниједан разлог да одступи од свог претходног мишљења и закључује, према томе, да се примедба Владе мора одбити.

(ii) У вези са тужбом за правично задовољење

54. Суд примећује да је подносилац представке поднео представку 19. јула 2005. године, што је више од две године и пет месеци пре увођења тужбе за правично задовољење према Закону о заштити права на суђење у разумном року (видети ставове 1 и 28 у горњем тексту). Према томе, у време када је подносилац представке поднео представку овом Суду, није постојало доступно домаће правно средство које би му омогућило да оствари накнаду због протеклог кашњења, при чему се делотворност одређеног правног средства процењује позивањем на датум

када је представка поднета (видети *Vaumann против Француске*, цитиран у горњем тексту, став 47.).

55. Иако је Суд дозволио изузетак од овог правила, то је обично било у случајевима где је посебно национално законодавство у вези са дужином поступка било усвојено као одговор на велики број представки које су у току пред Судом, указујући на системски проблем у тим државама. Ти закони су такође имали прелазне одредбе које су у надлежност домаћих судова стављале случајеве који су у току пред овим Судом (видети *Grzinčič против Словеније*, број 26867/02, став 48., 3. мај 2007. године; *Charzyński против Пољске* (одлука), број 15212/03, став 20., ЕЦХР 2005-V; и *Brusco против Италије* (одлука), број 69789/01, ЕЦХР 2001-IX). С обзиром на то, Суд је био мишљења да би тим државама требало пружити прилику да саме спрече или исправе наводну повреду и тиме се дозволи изузетак од горе наведеног правила.

56. За разлику од горе наведених случајева, у Црној Гори није било усвојено релевантно законодавство као одговор на бројне представке пред Судом, а није било ни прелазних одредби било које врсте у вези са представкама које су већ пред овим Судом (видети став 28. у горњем тексту). Према томе, нејасно је да ли би домаћи судови уопште доносили одлуке о основаности тужбе подносиоца представке за правично задовољење да ју је поднео.

57. Суд такође примећује да се од подносиоца представке не може тражити да употреби овај пут накнаде у овој фази, пошто је његова употреба у случају подносиоца представке давно постала застарела (видети ставове 26, 25 и 16 у горњем тексту, тим редоследом).

58. С обзиром на посебне чињенице овог предмета како су горе наведене, Суд сматра да подносилац представке није био обавезан да исцрпи овај конкретан пут накнаде (видети, *mutatis mutandis*, *Novović против Црне Горе*, 13210/05, ставови 40-44, 23. октобар 2012. године (још није правоснажна); *Vinčić и други против Србије*, број 44698/06 et seq. став 51., 1. децембар 2009. године, као и *Цветковић против Србије*, број 17271/04, став 41., 10. јун 2008. године). Примедба Владе се, према томе, мора одбити.

(iii) У вези са уставном жалбом

59. Суд је такође нашао да се уставна жалба не може сматрати делотворним домаћим правним средством у вези са дужином поступка (видети *Voicke*, цитиран у горњем тексту, став 79.; видети такође *Mijušković против Црне Горе*, цитиран у горњем тексту, ст. 73-74). Он не види ниједан разлог да утврди другачије у конкретном случају. Примедба Владе с тим у вези мора се, према томе, одбити.

3. Закључак

60. Суд примећује да притужба подносиоца представке није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље примећује да она није недопуштена по неком другом основу. Због тога се она мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

61. Влада Црне Горе није дала коментар с тим у вези.

62. Подносилац представке је поново потврдио своју притужбу.

63. Суд подсећа да члан 6. став 1. Конвенције, између осталог, штити спровођење правоснажних, обавезујућих судских одлука, које, у државама које прихватају владавину права, не могу остати неизвршене на штету једне стране. У складу са тим, извршење судске одлуке не може се спречити, учинити неважећим или неисправно одуговлачити (видети, међу другим ауторитетима, *Hornsby против Грчке*, 19. март 1997. године, став 40., *Извештаји о пресудама и одлукама 1997-II*). Држава има обавезу да организује систем извршења пресуда који је делотворан и у праву и у пракси (видети *Fuklev против Украјине*, број 71186/01, став 84., 7. јун 2005. године).

64. Најзад, Суд подсећа да се у извршним поступцима по самој њиховој природи мора експедитивно поступати (видети *Comingersoll S.A. против Португала* [ВВ], број 35382/97, став 23., ЕЦХР 2000-IV).

65. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је период који се узима у обзир почео 3. марта 2004. године, када је Конвенција ступила на снагу у односу на Црну Гору (видети *Bijelić против Црне Горе и Србије*, број 11890/05, став 69., 28. април 2009. године) и завршио 26. октобра 2009. године, када је подносилац представке повукао захтев за извршење. Спорни извршни поступак је стога био у оквиру надлежности Суда *ratione temporis* у периоду од више од пет година и седам месеци, и да је већ протекло више од још девет месеци пре тог датума (видети *Mikulić против Хрватске*, број 53176/99, став 37., ЕЦХР 2002-I, *Styranowski против Пољске*, 30. октобар 1998. године, став 46., *Извештаји о пресудама и одлукама 1998-VIII*).

66. Спорни извршни поступак тицао се враћања на посао подносиоца представке. Иако се може прихватити да неки такви случајеви могу бити сложенији од других, Суд не сматра да је овај случај такве сложености да оправдава овакву дужину извршног поступка. Јасно је да је ово питање било од велике важности за подносиоца представке, а сама Конвенција захтева изузетну ажурност у споровима у вези са запошљавањем (видети, *mutatis mutandis*, *Guzicka против Пољске*, број 55383/00, став 30., 13. јул 2004. године, *Borgese против Италије*, 26. фебруар 1992. године, став 18., серија А број 228-Б, и *Georgi Georgiev против Бугарске*, број 22381/05, став 18 *in fine*, 27. мај 2010. године).

67. У вези са понашањем странака, Суд примећује да су власти после ступања Конвенције на снагу у односу на Тужену државу, а пре 26. октобра 2009. године пропустили да на било какав начин покушају да изврше пресуду у питању. Влада Црне Горе није дала никакво објашњење с тим у вези. Даље се примећује да је чак и пре ратификације Конвенције Клиничко болнички центар Црне Горе само обавестио подносиоца представке да спорна одлука не може да се изврши, и да ће пре тражити алтернативно решење. У том смислу са Специјалном болницом у Рисну договорено је да преузме подносиоца представке, што изричито захтева сагласност подносиоца представке, а што јасно изостало у предметном случају (видети ст. 32-33 и 10-11 у горњем тексту). Изгледа да подносилац представке, са своје стране, није ни на један начин допринео одуговлачењу на које се жали.

68. С обзиром на судску праксу о овом предмету (видети, *mutatis mutandis*, *Boucke*, цитиран у горњем тексту, ст. 89-94), значај предмета спора за подносиоца представке и пропуст домаћих органа да покажу одговарајућу ажурност, Суд сматра да се предметно неизвршење своди на повреду члана 6. став 1. Конвенције.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

А. Допуштеност

69. Суд сматра да је притужба подносиоца представке у односу на Србију неспојива *ratione personae*, из разлога већ наведених у ставу 40. у горњем тексту.

70. Суд примећује да притужба у односу на Црну Гору покреће питања чињеница и права према Конвенцији, чије одређивање захтева разматрање основаности. Он такође сматра да притужба није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3(а) Конвенције и да се не може одбацити ни по једном другом основу. Притужба се, према томе, мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

71. Суд примећује да члан 13. гарантује делотворно правно средство пред националним органом за наводно кршење свих права и слобода зајемчених Конвенцијом, укључујући и право на суђење у разумном року према члану 6. став 1. (видети, *inter alia*, *Kudla против Пољске* [ВВ], број 30210/96, став 156., ЕЦХР 2000 XI).

72. Он даље подсећа да је правно средство у вези са дужином (поступка) „делотворно“ ако може да се употреби или за убрзање поступка пред судовима који се баве тим предметом, или да ономе који се тужи обезбеди одговарајућу накнаду за одуговлачења која су већ настала (видети *Sürmeli против Немачке* [ВВ], број 75529/01, став 99., ЕЦХР 2006 VII).

73. Најзад, Суд наглашава да је најбоље решење у апсолутном смислу без сумње, као и у многим другим областима, превенција. Када у систему правосуђа мањка захтев у вези са разумним роком из члана 6. став 1. Конвенције, правно средство осмишљено да убрза поступак како би се спречило да он постане претерано дугачак је најделотворније решење. Такво правно средство нуди неспорну предност у односу на правно средство које омогућава само накнаду, пошто оно такође спречава налажење узастопних повреда у односу на исти круг поступака и не исправља повреду само *a posteriori*, као што је то случај са компезаторним правним средством.

74. Као што је горе примећено, међутим, постојање таквог правног средства мора бити довољно сигурно не само у теорији већ и у пракси, а ако то није случај недостајаће потребна доступност и делотворност (видети став 49. у горњем тексту).

75. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је Влада Црне Горе у прелиминарним запажањима тврдила да постоје правна средства доступна за притужбу подносиоца представке због дужине извршног поступка према члану 6. став 1., а које примедбе су одбачене према основама описаним у ставовима 52-59 у горњем тексту.

76. Суд закључује, из истих разлога, да је дошло до повреде члана 13., а у вези са чланом 6. став 1. Конвенције на рачун непостојања делотворног правног средства према домаћем праву за притужбу подносиоца представке у вези са дужином неизвршења у питању (видети *Stakić против Црне Горе*, број 49320/07, ст. 55-60, 2. октобар 2012. године (још није правоснажна); видети, такође, *Stevanović против Србије*, број 26642/05, ставови 67-68, 9. октобар 2007. године; и, *mutatis mutandis*, *Rodić и други против Босне и Херцеговине*, број 22893/05, ставови 84-85, 27. мај 2008. године).

77. Суд примећује да би могао поново размотрити свој став с тим у вези ако Влада може да убудуће покаже за такве представке, позивањем на одређене случајеве, делотворност наведених правних средстава (видети став 52. у горњем тексту, *in fine*).

III. ОСТАЛЕ НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ КОНВЕНЦИЈЕ

78. Подносилац представке се такође жалио: (а) према члану 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, да му је повређено право на мирно уживање имовине тиме што је био приморан да промени место пребивалишта да би тражио други посао, па је морао да напусти своју имовину у Црној Гори; и (б) према члану 14. Конвенције и члану 1. Протокола број 12 уз њу, због дискриминације.

79. Суд сматра да су притужбе подносиоца представке у односу на Србију неспојиве *ratione personae* из разлога већ наведених у ставу 40. у горњем тексту.

80. У светлу материјала који поседује, посебно с обзиром на чињеницу да подносилац представке није доставио никакве доказе да га је Црна Гора лишила имовине на њеној територији или се на неки начин умешала у њу, Суд налази да је притужба у том смислу необразложена и да мора бити одбачена у складу са чланом 35. ставови 3 (а) и 4 Конвенције.

81. Сасвим независно од чињенице да изгледа да подносилац представке није покренуо ово питање пред домаћим судовима, Суд, у сваком случају, примећује да нема доказа у спису предмета да постоји било каква дискриминација подносиоца представке по било ком основу. Произлази да је ова притужба такође очигледно неоснована и мора се одбацити у складу са чланом 35. ставови 3 (а) и 4 Конвенције.

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

82. Члан 41. Конвенције предвиђа:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

A. Штета

83. Подносилац представке је тражио накнаду штете али је остао при ставу да је тешко навести тачан износ пошто је то „огромна цифра“. Он није доставио прописно специфициран захтев или неки документовани доказ с тим у вези.

84. Влада Црне Горе није дала коментар с тим у вези.

85. Према Правилу 60 ставови 2 и 3 Пословника Суда, Суд захтева да конкретни захтеви буду поткрепљени одговарајућим документарним доказима, а ако се то не уради накнада може изостати (видети Пословник Суда као и став 5. Практичног упутства о захтевима за правично задовољење). У вези са материјалном штетом, посебно, на подносиоцу представке је да покаже да је материјална штета настала из наводне повреде. Подносилац представке би требало да достави релевантна документа да докаже, у највећој могућој мери, не само постојање већ такође и износ или висину штете (видети став 11. наведеног Практичног упутства). С обзиром да подносилац представке није доставио прописно специфициран захтев у вези са материјалном штетом нити било какав документовани доказ с тим у вези, чиме није поступио по Правилу 60 ставови 2 и 3 Пословника Суда, Суд му не додељује накнаду у овом делу.

86. С друге стране, јасно је да је подносилац представке претрпео одређену нематеријалну штету која произлази из кршења његових права према члановима 6. ст. 1 и 13. Конвенције, због чега би требало да добије накнаду. Процењујући на правичној основи, Суд подносиоцу представке досуђује 7.000 евра с тим у вези.

Б. Трошкови

87. Подносилац представке је остао при ставу да је имао „значајне“ трошкове, али није доставио никакав рачун.

88. Влада Црне Горе није дала никакав коментар с тим у вези.

89. У складу са праксом Суда, подносилац представке има право на накнаду трошкова само у оној мери у којој је показано да су они заиста и неопходно настали и да су разумни у погледу износа (видети, на пример, *Iatridis против Грчке* (правично задовољење) [ВВ], број 31107/96, став 54., ЕЦХР 2000-ХI).

90. У предметном случају, с обзиром на горе наведене критеријуме, и на то да је подносиоцу представке већ додељено 850 евра у оквиру програма правне помоћи Савета Европе, Суд одбацује захтев подносиоца представке с тим у вези због одсуства поткрепљености.

В. Законска камата

91. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Проглашава* допуштеним притужбе подносиоца представке према члану 6. ст. 1. и 13. Конвенције у односу на Црну Гору;
2. *Проглашава* преостали део представке недопуштеним;
3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;

4. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 13. Конвенције;

5. *Утврђује*

(а) да Тужена држава треба да исплати подносиоцу представке у року од три месеца од датума када ова пресуда постане правоснажна, у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, 7.000 евра (седам хиљада евра), на име нематеријалне штете, плус било која такса која би се могла наплатити;

(б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке у каматном периоду уз додатак од три процентна поена;

6. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 11. децембра 2012. године, у складу са правилом 77 ст. 2 и 3 Пословника Суда.

Stanley Naismith
Секретар

Guido Raimondi
Председник